

ZGODNJA DANICA.

Katolišk cerkven list.

Danica izhaja vsak petek na celi poli, in velja po pošti za celo leto 4 gld. 20 kr., za po leta 2 gld. 20 kr., za četert leta 1 gld. 15 kr. V tiskarnici sprejemana na leto 3 gold. 60 kr., za pol leta 1 gold. 80 kr., za četert leta 90 kr., ako zadene na ta dan praznik, izide Danica dan poprej.

Tečaj XXIV.

V Ljubljani 3. listopada 1871.

List 44.

**Cerkev vselej zmaga,
da veste, njeni preganjavci!**

IKla.

(Konec.)

Zakaj tedaj nasprotniki še nikoli niso dosegli svojega namena zoper katol. Cerkev, in ga ne bodo? Zato ne: a) ker je Božje stvarstvo, delo premodrega, vsega-mogočnega Boga, kakor je tudi svet delo Božje. Sveta ne morejo vsi ljudje z vsimi angeli končati, če ga Bog hoče ohraniti, pa ga tudi vsi ljudje ne morejo ohraniti, če ga Bog hoče pokončati; tako je tudi cerkev delo Božje, katero hoče Bog do konca sveta ohraniti, in nobeni sovražniki cerkve toraj zaterli ne bojo.

b) Ker ima obljubo in zagotovilo vednega obstoja do konca sveta iz ust svojega božjega ustanovitelja: „Nebo in zemlja bo prešla; moje besede pa ne bodo prešle“ (Mat. 24, 35). „Ti si Peter, in na to skalo bom zidal svojo cerkev, in peklenške vrata je ne bodo zmagale“ (Mat. 16, 18). „Resnično, vam povém, kar koli bote zavezali na zemlji, bo zavezano tudi v nebesih, in kar koli bote razvezali na zemlji, bo razvezano tudi v nebesih“ (Mat. 18, 18). „Glejte, jaz sem z vami vse dni do konca sveta.“ (Mat. 28, 20). S tem je rečeno, da Jezus se za svojo cerkev bojuje poteguje, jo varuje in brani, in jo bo varoval, branil in ohranil do konca sveta. „Venkej je šel premagovavec,“ ki je že premagal svet, smert in pekel, „da bi premagal“ (Razod. 6, 2.) tudi v svoji cerkvi in vernih svet in satana.

c) Ker „cerkev je steber in trdnost resnice“ (Tim. I. 3, 15.), to je, cerkev hrani in obvaruje keršansko resnico; kdor hoče resnico najti, jo mora v cerkvi ži vega Boga iskati. Resnica je večna in mogočna, zato cerkev z resnico vselej tudi v svojem ponižanju in obropanju slavno zmaga, — ko n. pr. dokazuje, da previdnost božja sama je čudno poskerbela vidnemu poglavarju cerkve lastno deželo, dedino sv. Petra, da zamore od vsih strani samostojin in prost, po svoji vedi in vesti vesoljno cerkev vladati, njene večne nauke, zapovedi in prepovedi končno določevati in razglasovati, — zmote, pomote, goljufije in sleparije mnogih diplomatov, politikarjev, filozofov in filologov preiskovati, zametovati, grajati, odstranovati; krivoverske, neverske, brezbožne postave in vstave, zборе in vlade kakor take zaznamovati in obsojati, terdovratne sovražnike izobčevati, — kakor postavim Viktor Emanvela. Znamenito je, ko je pionska vojska, 60000 mož in neštevilna druhal garibaldincev in družih rovarjev 20. sept. 1870 Rim posedla, se je Viktor Emanvel bal in odlašal v Rim iti; in ko se je 31. decembra konec leta 1870 vender le v Rim podal, ga niso spremili ne reprezentanti družih deržav, ne florenški diplomati, tudi diplomatski zbor

v Rimu ga ni sprejel. V malo urah jo je spet iz Rima odrinil.

Vse to je pa italijanissime neznano poterlo in poparilo, ko so vidili, da svojega namena spet ne dosežejo. Nasproti pa je okrožno pismo vjeteja in obropanega sv. Očeta Pija IX od 1. novembra 1870 ves svet ginilo, prešinilo, pretreslo, da je se zagrozil nad takim bogoskrunskim djanjem; posebno je pa še katoličane presunilo in zbudilo, da zoper stiskanje in poropanje premoženja sv. rimske cerkve, ki je lastnina tudi vsih katoličanov, na vso moč in na ves glas oporekajo, protestirajo pred Bogom in pred svetom; pred Bogom: z molitvami, pobožnostimi, obhodi, — pred svetom: z združbovanjem, z adresami, peticijami, resolucijami.

Tako premaga Cerkev po tretjem načinu. Cerkev sicer nima jeklenih mečev in brončenih topov, kakor jih imajo odveč svetni oblastniki; kaj pa ima?... Cerkev ima v svoji neoddatni lastnini tisti meč, s katerim angel straži in varuje drevo znanja dobrega in hudega — kercne vse tiste, kateri se prederznejo preveč se približati mejnikom nadzemeljskega kraljestva.

Cerkev torej po teh treh načinih gotovo vselej zmaga, in se ji vsih še tako številnih, mogočnih in prekanjenih sovražnikov in nasprotnikov za-se celo nič ni bati, ker je nemenljiva, nespodkopljiva.

Le to je žalostno, to je velika nesreča, nasprotnikom in sovražnikom cerkve, da se jih veliko veliko dá premotiti, preslepiti, zapeljati in pogubiti. In zakaj? — Zato: a) ker se ne spominjajo in ne poslušajo Gospodovega opominovanja in svarjenja, ki vsem pravi: „Varujte se lažnjivih prerokov... Glejte, da vas kdo ne zapelje... Veliko lažnjivih kristusov in krivih prerokov bo vstalo, tako, da bi bili zapeljani tudi izvoljeni, ako bi bilo mogoče... Čujte in molite, da v skušnjavo ne padete.“ (Mat. 7, 13, 24, 4. 11. 24. 26, 41.)

Ne slušajo glasú (Juda v 20–21.) apostelnovega, ki pravi: „Vi pa preljudi, se vzdajte na svojo presveto vero, in molite v svetem Duhu, ohranite se v ljubezni Božji, čakajoči usmiljenja Gospoda našega Jezusa Kristusa v večno življenje.“

b) Ker se ne derže cerkve, ki je steber in trdnost resnice, ki edino zveličavno resnico hrani in oznanjuje, njenih naukov in zapoved ne sprejemajo in ne spolnujejo. Zato piše sv. Pavel Tesaloničanom (II. 2, 10–11). „Ker niso ljubezni resnice sprejeli, da bi bili zveličani,“ to je, da bi bili zamogli zveličani biti, ako bi bili ljubezen do resnice, do evangelija v se vzele in se po njem ravnali; ker pa niso ljubezni do resnice sprejeli, resnice niso ljubili; ampak so bolj in raji imeli laž kot resnico, bolj in raji temo kot luč ljubili in sprejeli; zato v kaizen, da so resnico zavergli, jim bo Bog pripustil močne zmote, da bodo lažem verjeli; da bodo

obsojeni vsi, kateri niso verovali resnici, ampak so privolili v hudobijo. To se pravi, taki ljudje drugzega nočejo, kot laž in zmoto, zato jih Bog prepusti lažem, zmotam in krivim veram, kakor je Jezus sam rekel: „Pohujšanje sicer mora priti“ (Mat. 18, 7); ker je svet spriden in ljudje tako močno k hudemu nagnjeni, ne morejo drugač biti, kakor da nekteri, pa še njih veliko, hudobno govoré in živé, in so tako dobrim v spotiko, jih zapeljujejo, ter za zmoto in pregreho pridobivajo, kakor je sv. Pavel že Korinčanom očital, rekoč: „Slišim, da so razpori med vami, in nekoliko tudi verjamem. Tudi krivoverstva namreč morajo biti“ (1. Kor. 11, 18–19.). Hoče reči, pri prostosti človeške volje, pri spačenosti in nestanovitnosti človeške nature, pri napuhu in ošabnosti ljudi, pri nagajivosti in hudobnosti satanovi, skorej drugač biti ne more, kakor da pridejo razpori, zmote in krivoverstva.

Zakaj pa Bog to pripusti?

Na to odgovori sv. apostelj tako-le: „Tudi krivoverstva morajo biti, da, kateri so skušeni, znani postanejo med vami.“ (1. Kor. 11, 19.) To je, Bog pripusti zmote, krivoverstva, stiske in preganjanja zato, da jih po svoji modrosti in dobrotljivosti obrača v prid, v korist, rastev in povečanje vsi cerkvi in posameznim vernim. Gospod hoče, da cerkev svoje sovražnike ravno po tem potu in načinu premaga, po katerem je on sam premagal starega sovražnika človeštva, namreč s terpljenjem. Stiskano ljudstvo v Egiptu je bilo predpoda tega, kar se je potlej s cerkvijo godilo. Bolj ko so Egipčani Izraelce stiskali, bolj so se pomnoževali. Bolj ko so prve kristjane preganjali in klali, več jih je bilo; kri mučencev je bila seme kristjanov, pravi Terulijan. —

Ravno to velja tudi od posameznih vernih, da, kateri so skušeni, znani postanejo, to je, da očitni postanejo, kateri so pravoverni in kateri niso pravoverni, kateri so Božji in kateri niso Božji. Pravim, dobrim in resničnim vernikom, ki so v veri vterjeni in se cerkve derže, krivoverstva, zmote in homatije, ki vstanejo, ne le nič škodovati ne morejo, temuč jih še le bolj znane in očitne storé in jim priložnost dajo, da se zamorejo stebra resnice okleniti, spoznanje zveršiti, svojo vero vnanje in djansko pokazati in si venec stanovitnosti prislužiti. To pričuje zgodovina. Ko se je n. pr. Lutrovo krivoverstvo pričelo, so tisti, kateri so se cerkve zvesto deržali in se sklepom trienskega zbora podvergli, ostali pravoverniki, katoličani; in kateri se zdaj sv. nezmotljive cerkve zvesto deržijo in se določilom sedanjega vesoljnega (Vatikanskega) zbora podveržejo, se jim ni nobene zmote bati, smejo z Rihardom Viktorjem reči: „Ako bi bila kaka zmota, bi bil le od tebe goljufan, o Bog,“ in s tem kratkim odgovorom zamorejo skušnjave in zapeljave zavrniti in ovreči: Verujem, kar sv. nezmotljiva cerkev veruje. Zato pravi sv. Ambrož: Naj cerkev mir vživa, ali preganjanje terpi, zato od izročene resnice nič ne zgubi.

Bog pripusti zmote, krivoverstva zato, da znani in očitni postanejo tisti, ki niso pravi in resnični, niso po duhu in mišljenji v zvezi s cerkvijo, ampak le po vnanje, na videz, po hinavsko, po imenu kristjani.

Taki potuhnjeni zamorejo storiti in storé med udi sv. cerkve mnogokrat na skrivnem in na tihem prav veliko hudega. Domišlujejo in razlagajo si resnice in zapovedi po svojih dozdevkih in predsodkih; ker se cerkve ne derže — skujejo si nekako svojo vero po svojih željah, domišljijah in sanjarijah, ktere se kot bolj prave derže in jo še drugim vdihujejo in vrivajo. Taki vnanji, na videz kristjani se nahajajo v manjem ali večem številu o vsih časih. Že sv. apostelj Janez

jih naznanuje (v 1. listu 2, 19.) tako le: „Izmed nas so izšli, toda niso bili iz nas; ko bi bili namreč iz nas, bi bili gotovo z nami ostali; pa nad njimi se očitno kaže, da niso vsi iz nas.“ To je, niso bili pravi kristjani, niso bili s cerkvijo v znotranji zvezi, ktera je v izvolitvi in stanovitnosti do konca; ampak kot nestanovitni, bolni, mertvi udje, kateri vsega tega in tako ne verujejo, kakor cerkev, nimajo tistega Duha, kateri cerkev oživlja, Duha milosti (gnade) in resnice, nimajo znotranjega združenja s cerkvijo, ampak le samo zunanje, kakor suho perje, truhljene, gnjile veje na drevesu, ki niso v dotiki z oživljajočim sokom korenin, zato jih vihar odkrehne, odterga in odnese.

Suho listje, suhe, gnjile veje niso drevesu niti k lepoti niti k koristi; bolni, gnjili, smerdljivi, mertvi udje pa tudi cerkvi ne. Toraj se zgodi, da taki gnjili, smerdljivi in okužljivi udje ali sami odpadejo, kakor Judež Iškarjot, ali da jih v sili mora cerkev zato, da še drugih ne okužijo in ne spridijo, iz svojega naročja pahniti, izobčiti in verne opominjati, da naj se jih varujejo in ogibajo. Gospod Jezus Kristus sam pravi: „Če pa cerkve ne poslušaj, naj ti bo kakor nevernik in očitni grešnik“ (Mat. 18, 17.). In sv. apostelj Pavel Titu (3, 10–11) piše: „Krivovernega človeka se ogibaj po enem ali drugem posvarjenji; ker veš, da takošen je ves spačen in grešnik, ker je z lastno sodbo obsojen.“ —

Ker se hudobneži in terdovratneži ali že sami od cerkve ločijo, ali pa jih cerkev izobči, in ker cerkev v verskih in nravnih rečéh kar od nobene resnice nič ne odjenja in kar nobene zmote ne pripusti, ko bi s tem imela zase pridobiti tudi ves svet, to je, vse ajde, jude, krivoverce in razkolnike; zato stoji sv. rimsko-katoliška Cerkev vsem sovražnikom in nasprotnikom, vsem zmotam in krivovercem ukljub že nad 1800 lét kot svetilnica vsemu svetu v svoji prvotni mladosti, celoti, čistoti, lepoti in krasoti, „ki nima ne madeža, ne gerbe, temveč je sveta in neomadežana.“ (Efež. 5, 27.)

Pravo afrikanško kadilo (*olibanum africanum*).

Večkrat se primeri, da cerkveno kadilo nima prijetnega duha, kakor bi ga moralo imeti po želji sv. cerkve, ki hoče, da naj bi bilo kadilo prijetnega duha („suavis odoris“). Naj se le natanko pogleda kadilo, kakoršnega navadno kupci prodajajo: dobivajo se sem ter tje prizmatični koščki, ki na žerjavici cverčé in na vse strani šterkajo. To ni drugzega, kakor vešek (Kalkspath), ki dela blago težko, velikemu kupcu ceno, cerkvam pa drago in za Boga popolnoma nevredno. Zato je slavna Sekovska družba za cerkveno umetnost naprosila kupca Vorbeck-a (v Gradcu, Annenstrasse), da naj si pravega afrikanskega kadila naroči iz zanesljivega vira. Kar je omenjeni kupec tudi radovoljno storil in si naročil naj boljšega blaga, ki se v vse hvale vrednem časniku te družbe „Kirchenschmuck“ močno hvali in priporoča vsem cerkvenim predstojnikom in je v Sekovski škofiji tudi že v splošni rabi. Kadilo se dá rabiti ali samo na sebi, ali pa se meša, da se po tej poti zmanjša njegov oster duh in napravi „prijetno dišilo“ (suavis odor), kakor veli „Caerem. episc.“; vendar pa se mora vzeti kadila precej več („quantitas thuris superet“). Za navadno mešanje se priporoča stiraks (Storax), za ličneje mešanje se priporoča stiraks in benzoe skupaj, za nar ličneje mešanje benzoe samo, toda tako, da se na 1 libro kadila dene le ¼ libre méše. Tudi te dve reči se dobivate ravno pri tem kupcu. Prav prijeten duh se še napravi, če se primeša nekoliko tenko zrezljanega lavendeljnovnega cvetja, ki ga ima tudi ta prodajalnica. Preden se meša, naj se vse precej drobno

stolče v kakem možnarju, vendar pa ne v prah, ker bi se kadilo v prah zdrobljeno prehitro spuhlo. — Ali pa se sme mešati kadilo? Na to vprašanje omenjeni list nima drugega odgovora, kakor da pové zapoved, ki jo je Bog dal Mojzesu (II. Mojz. 30, 34–36): „Vzemi dišav, mire, onih, lepo dišečega galbana in nar čistejšega kadila; vsake reči bodi po enaki teži, in iz tega naredi lepo dišeče kadilo, narejeno po mazilarju, dobro zmešano, in čisto in posvečenja prav vredno. In ko boš stolkel vse v nar drobnejši prah, ga nekoliko postavi pred šotor pričevanja, kjer se ti bom prikazoval; pre-sveto vam bodi kadilo.“

Znabit, da tudi pri nas komu vstrežemo s tim naznanilom in želeli bi bilo, da bi tudi pri nas kak kupec tacega zanesljivega blaga si naročil.

Cena je pri g. Verbecku v Gradcu tako-le:

1 funt čistega afrikanskega kadila veljá 80 kr.; — 1 funt navadne zmesi iz 25 lotov kadila, 6 lotov stiraksa in 1 lota lavendelnovega cvetja 78 kr.; — 1 funt ličnejše zmesi iz 25 lotov kadila, 3 lotov stiraksa, 3 lotov benzoe in 1 lota lavendelnovega cvetja 83 kr.; — 1 funt nar ličnejše zmesi iz 25 lotov kadila, 6 lotov benzoe in 1 lota lavendelnovega cvetja 87 kr.; — 1 funt benzoe veljá 1 gl. 10 kr., in 1 funt stiraksa 60 kr.

Carigrad.

II.

(Pogled v Štambul. — Stolp na Galati. — Džamije, njih podoba, „minareti“ itd. Džamija sultanke Validé. „Imareti.“ Džamija, imaret in rake sultana Abd-ul-Hamida. — Pogoriše. Seraj ter nekdanji Bizanec. — Akropolis, „Chrysokéras“, dvor kraljice Placidije, Arkadijeve toplice. Stari Seraj in sultanske prebivališa. — Popis Saraja. „Kioski.“ „Visoka Porta.“ Cerkev sv. Irene. Jure Kastriotič ali Škenderbeg. — „Janičarski javor.“ — Gjulhane in zadevni Hatišerif, pa Tanzimat. Vravnavna sultanove vlade in veliki vradniki. — Sultanova in sultanska plača. Razdelitev otomanskega cesarstva v Evropi po vpravništvu. Medžlisi. Bab-Humajum. Napikovane pašovske glave. Gjulhansko pogoriše.)

Petega rožnika sva se z Napoleonom napotila s Pere v pravo mohamedansko mesto, v Štambul, ki je takraj Zlatorožnika, to je ob zahodnji strani. Gredé skoz Galato sva stopala poprej v veliki stražarski stolp na Galati, na katerem je vedna straža zoper ogenj, pa vendar tolikrat gori v Carigradu. Ta stolp, zidan od Genevzov v 13. stoletji, stoji na naj višem kraju predmestja Galate. 141 stopnic skoz osem nadstropij pelje do okroglega mostovža, kjer imajo kavano za ogledovalce, kakor tudi na stolpu seraskjerskem na tem kraju Zlatorožnika v Štambulu, ki ga bom pozneje popisal. 41 nadaljnih stopnic pelje do druge galerije. Vsi višji oddelki, v podobi brončenega kogla, so nekak velikansk golobjak. Prelép je razgled s tega mostovža čez Bospor in Štambul. — Pod stolpom dalje je že omenjena cerkev bosanskih oo. frančiškanov ter avstrijski hospic. — V tem kraju je tudi cerkev oo. Lazaristov in tiskarnica za bulgarske časnike.

Gredé dalje sem bil kmali pri dolgem mostu, ki pelje iz Galate v Štambul čez Zlatorog. Ta most, kakor tudi velika džamija (mošeja) precej ob bregu na zahodnji strani, ima ime od sloveče sultanke Validé, matere Mahomeda IV, ki jo je z drugimi napravami vred ustanovila. Džamije, medžidi ali mošeje (mohamedanske moliša ali cerkve, če se sme tako reči) so v Carigradu nekatere prav velikanske. V sredi sloni nad velikanskimi stebriši obširna kupla, veči del s polkuplami ob stranéh ali tudi še z malimi posebnimi kuplicami. Po dva, po štirje ali še po več tenkih in silo visokih stolpov s polmesci na verhu kupi kviško ob veči del okroglastimi ozidji. Ti stolpi se imenujejo „minareti.“ Od zunaj je tako ozidje zlasti s svojim debelotrebuhastim ostrešjem neprijetno za naše oči, ki niso

tega vajene. Znotraj je pogosto silno bogastvo v zlatu in mnozih kinčarijah.

Džamija omenjene sultanke ima dva grabenčasta minareta in kuplo s 4 polkuplami, pa še več stranskih kuplic in stoji na velikem prostoru med zelenim drevjem in vodnjaki. Zraven džamije so medrese (šole), „imareti“ ali naprave, kjer se na stroške vstanovnikov ali kakor si bodi zastonj jesti daje, in pa grobiše ter spominek imenovane sultanke. Ves prostor je ograjen in pravi bazar ali teržiše za mahomedanske molke, čevke za pipice itd.

Nekoliko dalje je džamija, „imaret“ in grobovje sultana Abd-ul-Hamida, ali bi djal rakovnik njegov, kjer znotraj so njega in njegove deržine rake. Tacih rakovnikov je po mestu, pa tudi sicer po Turškem in Jutrovem sploh skoraj brez števila in turki kaj veliko deržé do njih. Te poslopja se napravljajo v čast sultanov, šejhov, ali pa taci, ki jih imajo za svete, ter k njim hodijo na božjo pot. Te poslopjiča, santon-i imenovane, so okrogle, štirvoglate ali pa osmovoglate ozidja s kuplo na verhu. Ahmedov je kakor okrogloglata kapela s svetilnjakom v sredi nad veliko mertvaško rakvo (trugo). Ob stranéh je še dosti drugih rakev z merliči, in ob njih glavah, v katerih so moški, so beli fesi (kapice) ali turbani, ogernjene pa so s pisanimi ogrinjali; ob nogah je sveča vošenka. Na okrog med stebriči so šipe, da more vsak v znotranje viditi. Vstrič je studenec in ob policah so na okrog postavljene posode z vodo, da se mem gredoči poživljajo in pijejo v prid mertvih. Nisem prašal, če menijo, da to mertvim pomaga, a kakó? Menda že, ker neki človek (varh) šteje vse posodice, kolikor se vode izpije na dan. Tako se streže z vodo memogredočim na stroške vstanovnikov ali morda, kakor je rekel Napoleon, na vladne stroške. V tem počivališu je tudi rakev Mustafa IV, morivca Selima III.

Naprej gredé proti jugozahodu, sem bil kmali na kraju, kjer je bilo vse razdjano, pa je tudi vse mergolelo delavcev. Bilo je namreč pogoriše, — sej v Carigradu zmiraj gori. Že potlej, odkar sem bil jaz tam, je zopet dvakrat oženj strašno razdeval. Kopali so med drugim vodovod ter je bilo rečeno, da hočejo vodo celo iz Top Hané, unkraj zaliva, sem izpeljati. Ne vém, kakó so to mislili?

Eden posebno imenitnih krajev, ki sem ga naslednjič ogledal, je Seraj ali Seraj, cesarski dvor ali palača. To je na mestu, kjer je bil nekdanji Bizanec in Akropolis, naj bolj objutrovi oddelek Štambula, kraj vertov, „Chrysokéras“ pri nekdanjih Grekih. Dvor kraljice Placidije je bil ondi, in ob vzhodnem bregu Propontida so bile Arkadijeve toplice. Poslopje sedanje serajsko je bil napravil že Mahomet II. Drugo poslopje in bivališé sultanov je bilo nekoliko višej, in se imenuje „stari Seraj“ ali Seraskierišče (Seraskierat). Prebivali so sultani zdaj tu, zdaj tam; poprejšni sultan Abd-ul-Medžid pa je stolovanje prestavil v Dolma Bagtè, ob Bosporu in zdaj tam stanuje, kakor sem že omenil. Veliki prostor „Serajev“ je obdan z zidovi po vsih stranéh. Da ga lepšajo premnoge, zale, pisane in kinčarske poslopja, zali vertovi itd., bi bilo odveč praviti.

Iz Seraja naj le nekatere reči še omenim, kar popotniku bolj v oči švigne. Seraj je tako v kotu obdan od Bospora, da ga zid — nekoliko na okrog po drugi strani potegnjén od severnega vzhoda (od Jah-Kioska) proti jugu (do Ahor-Kapusi) — čisto loči od drugega mesta. Glavne poslopja so na nekoliko višavi; štiroglat stolp in precejšno število kuplic to poslopje zunaj naznanjuje. Lamartine pravi: Splošni značaj tega velikanskega prebivališa ni ne velikost, ne zložnost, ne častitljivost; šotori so iz pozlačenega lesa in odperti. Last-

nija teh dvorov je lastnija turškega ljudstva: gledanje in ljubezen narave... To ljudstvo je postavilo dvore svojih gospodov, stoljnico svojega cesarskega mesta, na obrežje naj lepšega homca, ki je v njegovem cesarstvu in morebit na vesoljnem svetu. Ta dvor nima ne znotranje potratne dragocenosti, ne tajnostne naslade evropske palače; nima drugega razun obširne verte, ali prosto drevje kakor v kakem zelenem gozdu, kjer potoki šumljajo, kjer golobi gučé; staniša s številnimi vedno odprtimi okni; planice (terase) ob vertih in ob morji, in mrežaste kioske, za katerimi sultan sedi v svoji letnici, sem ter tje samoto vživaje in veselé se mičnega pogleda po Bosporu. Pristavim naj tukaj pojasnjenje, da „kioski“ so pri Turkih in Perzijanih na stebrih slo- neče vertne hišice z odprtimi ali k večjemu omreženimi stranicami. — Francoski vojaki so bili o krimski vojski v Seraju vstanjeni. Kdor hoče iti v znotranje dvorov, mora imeti posebno privoljenje (ferman).

Posebne imenitosti v Seraju je tako imenovana „visoka Porta“, Ba' b- Ali, po besedi: „Visoke vrata,“ (namreč pašatove: Paša-Kapusi), s katerim imenom se sploh potlej vsa turška vlada zaznamuje. Tu je namreč stanovanje velikega vezira ali sultanovega namestnika („vezir“ je podpora) in pa ministerstva za zunanje zadeve. Stoji pa v dolini med prvim in drugim štambul- skim homcem in gre se vanj iz serajskih vertov ob ve- černi strani v obliči Alaj-kioska. Te „Velike vrata“ v vezirov dvor so okovane z marmornimi stebrovi (pilastri), ki imajo obglavnike jonskega zloga in so pre- videne s turškim napisom in vojaškimi znamenji. Ob vsaki strani je vodnjak.

Spomina vredna je na teh prostorih stara cerkev sv. Irene (zidana od Konstantina Vel., zdaj orožarnica), kovnica za denar, Teodozijev steber itd. Med raznimi znamenitostmi v cerkvi sv. Irene je tudi meč slavnega Škanderbega, to je Jurja Kastriotiča, sina albanskega kneza Janeza Kastriota, ki ga je l. 1423 z njegovimi 3 brati vred sultan Murad II sprejel v zastavo in je bil za mozlema (mohamedana) zrejen. Bil je silo junašk; pobegnil je izmed turkov l. 1442, ko je bil sultan po- grabil knezovino njegovega očeta, je postal glavar Al- bancev, je turkom hudo prigreval ter se je zoper Murada II in Mohameda II samostojnega ohranil do smerti l. 1466. Dvanajst let pozneje so Albanci zopet turkom v oblast prišli, ker se niso hotli kacemu svojemu vodniku podvreči. — Omeniti moram strašansko velik „janičar- ski javor“, ki je na lepem prostoru pri „Orta-Kapusi“ (srednje vrata); in ima 21 stopinj v okrogu. Janičarji so pri njem kurili in ga izžgali, zato se tako imenuje.

Gredé po polji v stran proti morju, se pride na planjavo slovityh vojaških vaj Gjul-Hané s sultanovo létnico ravno tega imena. Na prelepem tem vidmu je bila l. 1839 oklicana kristjanom bolj prijazna nova po- stava od sultana Abd-ul-Medžida, ktera se imenuje „Hatti-šerif Gjulhanski.“ Lepe reči so v tem „visokem pismu Gjulhanskem“ in še bolj pozneje v „Hathumajum-u“ tudi kristjanom zagotovljene, ali kaj pomaga, dokler so le bolj na papirji, kakor za Slovence glasoviti 19. pa- ragraf? Zagotovljena je vsim podložnim polna varnost za življenje, poštenje in premoženje; vrnanje in zljaj- šanje bremen, pa tudi zastran nabire vojašine in ter- peža službe. „Tanzimat“ ali (vravnava) je to v postavo spremenil. Ni sicer „Tanzimat“ brez sadu ostal, vendar so zaderžki siloviti in še bode dosti vode preteklo, pre- den zmaga, zlasti kar tiče kristjane. Ravno te dni mi je tožil gospod, ki dobro pozná posebno zadeve pri ter- pinih Slovenih pod turkom, da se turške postave rade drugač beró znotraj na dlani (po posebnih inštrukcijah ali po svojeglavnosti in fanatizmu vradnikov) in drugač zunaj na roki (kar je očitno rečeno za občinstvo). Ver-

jetno je tega več kriva terma posameznih vradnikov, kakor pa sultan sam, da se kristjanom vgodne postave slabo spolnujejo. Ali ni prevečkrat tudi drugod takó?

V turčiji je cesarska samovlada, ne omejena po obliki, omejena v resnici po raznih okolišinah. Sultan ali padišah (vsevladar) postavo ukazuje spolnovati in in jo omečuje po naj višem vpravnem glavarji, veziru, po mufti-u ali šejh-ul-izlamu (starašinu izlama), kateri ima glavno nalogo: postaviti razlagati. Mušir ali der- žavni minister s šejh ul-izlamom pod predsedništvom ve- zirovim se posvetuje o splošnih državnih prašanjih in zunanji politiki. To vravnava dopolnuje deset viših sve- tov, namreč: državni, učni, vojni, topniški, mornarski, denarstveni, kmetijski, rudninski, policijski in tovarniški svet. Državni svet se imenuje divan. Sultan ima na leto 75 milijonov pijastrov ali 17,250.000 frankov. Zra- ven tega še sultanka-validé (mati) in sultanove sestre, omožene s pašati, imajo na leto skupaj 8,400.000 pija- strov. Sultanova hiša ima 16 raznih častnikov zase; eden izmed njih je varh prerokove (Mohamedove) za- stave, sable in plajša.

Otomansko cesarstvo je razdeljeno v velike pogla- varstva, ejalete; vpravitelj se imenuje vali (pervi ali namestnik), tudi mutešarrif (veliki poglavar). Ejaleti so razdeljeni v live (okrajine) in okrajniki so „kajma- kam-i“ ali mohasil-i. Live se zopet delijo v kaze (od- seke), vladane po mudirih (podpredstojnikih), in kaze v nahije (občine) pod župani, muhtarji ali kodja- bahi. Turčija evropska ima 15 ejaletov, 42 liv, 376 kaz. Po livah imajo kajmakami okrajni svet, medžlis, pri katerem so zastopani tudi greki, armeni, judje po svojih škofih ali rabinih in imajo tudi druge poslance po primeri prebivalcev. Veči del so pa turki dosti zviti, da dobivajo taci, kateri turkom preveč kimajo, kakor je omenjeni gospod mi pravil, in tako se težko dá po- magati drugovercem po okrajinah.

Izmed sultanovih poslopij v Seraju sem prišel skoz vrata Bab Humajum (Veličanske vrata), ki so iz belega in črnega marmorja in res mnogoterno okinčane. Ondi na zidu so se izpostavljale napičene glave pašatov, ki so bili na povelje sultanovo ob glavo djani. — Marsi- kaj znamenitega je še v tem kraju viditi; kdor pride v Carigrad, bo že sam ogledal. Jaz samo še opomnim, da Gjulhanska letnica je bila pogorela 3 leta poprej kot sem bil jaz tam, ležalo je še vse križem, dragotine so bile še po pesku; torej je bila ondi straža in niso nikogar pustili notri. Drugi pot bom skusil nekoliko popisati preslavno cerkev sv. Sofije.

Ogled po Slovenskem in dopisti.

Iz Ljubljane. Iz Hartuma je prišlo naznanilo do Marijne družbe na Dunaju, da Br. Gerard pride v za- četku prosenca v Aleksandrijo, kjer bo od vikšega škofa Čjurčja za duhovna posvečen; potem gre na Tirolsko v svojo domačijo novo mašo opraviti, in na to se zopet v misijon poverne.

Iz katol. politične besednice. Prihodnjo nedeljo, 5. nov., ob 6tih zvečer bo mesečni shod katoliško-po- litičnega društva. Dnevni red je: 1. Društvene zadeve. 2. Razgovor o vojaški postavi. 3. Politični pregled. 4. Predlogi posameznih udov. K obilnemu vdeleževanju ude in druge goste vabi

Odbor.

Opomba k duhovskemu „Directorium-u“ ljublj. škof: 24. nedeljo po Bink. 12. nov. naj se v 1. v. po besedi „Pent.“ pristavi: (5. rest. post. Epiph.).

Iz Gorice. Solkanska fara blizu Gorice je zelo ve- lika. Ima dve vikariji, do šest ur daljave, in tri ure šir- jave. Spodnji del fare poleg goriška okolice, od Solkana do Šempasa, ima veliko farmanov, ki imajo skoraj dve

uri daleč k fari. Tedaj se razkropljajo ob nedeljah in praznikih sem in tje. Želja pobožnih kristjanov tega oddelka in enako prevzvišenega knezo-nadškofa je tedaj, ravno v sredi med Solkanom in zadnjo solkansko podružnico Loko oskerbeti novo cerkev, ki stoji na lepem homcu v prekrasni dolini zadej za Kostanjevico, blizu grof Koreninitove grajšine Kronberga.

Ravno je cerkev dodelana, prevzv. nadškof so jo bili šli ogledovat na dan sv. Lukeža, in našli so jo dosto pripravno in dodelano; tedaj so blagovolili postaviti dozdanjega Biljanskega kaplana v. č. g. Jožefa Baic-a, da kakor izpostavljen solkanski kaplan tu oskerbljuje kronberških in loških prebivalcev dušno službo. Stanoval bo g. Baic v grof Koreninskem gradu, dokler kaplanija ne bo zidana.

Hvala prevzvišenemu nadškofu, in čast možem, ki so se toliko trudili pri postavljanju in zidanju nove cerkve!

Egiptovski Jožef.

(Dalje.)

Tretji prizor.

Ječárjeva sinova. Prejšnja.

Starejši sin.

Čujta, oče, Jožef mili,
Čudno, redko zdaj novico,
Modro da imám glavico,
Kmalu bi me vsi častili.

Ječár.

Sin moj, kaj takó te mika,
Da češčen bi bil od ljudstva,
V serci blaga nima čuvstva,
Ki hlepč po slavi stika.
Zadovoljen s stanom bodi,
Ki je tukaj ti odločen,
Bolj ko je kedó mogočen,
Težje prave pota hodi. —

Starejši sin.

Oče ljubi, poterpíte,
Da izgovorim, me čujte;
Potlej še le podučujte
Me, al tudi posvarite.
Bila sva v kraljevem dvori,
Grozna tam je zdaj zmešnjava;
„Več se tamkej modra glava
Ne nahaja“, so govóri.

Ječár.

Modrih glav se rés ne manjka
V dvoru kralja še posebno,
Ker on rabi jih potrebno,
Zarad lastnega obstanka.

Mlajši sin.

Vendar splošno se izreka:
Faraon imel je sanje,
A za pravo izlaganje
Nek ne najde ga človeka.
Že so k kralju vsi se zbrali
Modrijani vél'ki, mali;
Pa zjasniti ni jim dano
Sanj, in kralja tó neznano
In nepopisljivo rani;
Vedno bolj serdit postaja,
Ves zamišljen se spreha
Po bliščeči sám dvorani.
Jutri modrijan še eden

Ima priti iz Gesena,
Modra glava in učena,
V vseh rečéh neznano zvédén.
Al, ak tudi še on pade
Pri izlagi skoz cedilo,
Kralja tó bo razserdilo,
Za glavé je malo nade. —

Jožef.

Um človeški ne doséga
Nikdar Božjega naména;
Lahko glava je učéna,
Kar v posvetnost samo sega,
Ali v višje umotvore,
V presvéte pa skrivnosti
Človek v svoji se slabosti
Nikdar vtikati ne more.
Ako Bog ne razodene,
Božji Duh če ni v izlagi,
Vsa izlaga, moji dragi!
Je piškava, nima céne.
Kak bi torej razodeli
Modrijani Božje sklepe,
Ker časté malike slepe,
Ki častit' bi jih ne smeli.
Res, da umni ti možaki
Mnogi dajo svét državi,
Kak naj vlada po postavi
Brez ozira, v dobi vsaki;
Kak naj zida krasne mesta,
Stavi stolpe in terdnjave,
Káko zboljša plod narave,
Da državi več obrést dá;
Kako serči naj vojake,
In pogumne povišuje;
Kak naj lad'je izdeluje;
Utažuje siromake;
Kak naj stavi piramide,
Koplje grobe v terde griče,
Kak mazili naj merliče,
Da trohnoba v njé ne pride;
Kak se trebi gosta šuma,
Se zasajajo drevesa,
Da jih branijo merčesa;
Kak izreja tie se truma:
Tó in družega veliko
Svétvajo nam modrijani;
Dá, oni so dati v stani
Vsi deržavi drugo sliko.

(Z močnim glasom.)

Kar pa izlage sanj zadeva,

„Travnik“ lepi terg v Gorici, je v nevarnosti: „gentilezza“ goriškega srenskega odbora menda hoče to „barbarsko“ ime nekako poitalijaniti! Ali radi bi vedili, ker tudi „Gorizia“ sama se ni skuhala med „makaroni.“ Morebiti tudi ta „barbarizem“ v kako „Montuzza“ pretolmačijo!

Iz Konjic je katol. politiško društvo 20. okt. cesarju po telegrafu poslalo zahvalo za ces. pismo do češkega deželnega zbora v prid sprave.

V Laškem na Štajerskem je 15. oktobra katoliško društvo imelo svoj občni zbor v pričo prav obilnega števila udov. G. kaplan Šumar je govoril, kako se v katol. društvu goji versko in narodno prepričanje in kako naj ga udje dalje širijo. G. J. Skerta pa je obdeloval napačnost sedanje šole. Sprejela se je enoglasno resolucija, naj se prosi pri dežel. šolskem svetu za predrugačenje novih postáv. Kmetje so posebno povdarjali, da naj se nedeljske šole zopet vstanové.

V ti so revni, slabosledni,
Z njih bogovi vred nevedni;
Njih modróst je v tém le réva; —
Le če san komu odkrije
Večni Bog v nebá višavi:
On razlagavec je pravi,
Drugo vse so sleparije.

Ječár.

Res takó je, sina draga!
Komur On modróst podaril,
Ki je nas in um naš stvaril,
Téga prava je razlaga!
Védeži ljudjé so zlobni,
Polni vsih zvijač, krivíce,
Nikdar v njih ni bíló resnice —
Ne za solnčni prahek drobní.
Bog sam, ki ga Jožef móli,
On Gospod je véčne slave,
On stvaritelj je narave,
On ne moti se nikoli!

Mlajši sin.

Vero imam, da je bitje
Večno tam v višavi solnčni,
Ktero sám Bog neskončni
Brez začétká vekovít je;
Bog, kateri vse ohrani,
Pospešuje plod narave,
Odkazuje pota prave
Vsemu, stvar pogina brani;
Vendar tó se zdí mi čudno,
Da se kterikrat primeri,
Modrijani nekateri
Vganejo rés reč prihodnjo;
Od kod taka jim prihaja
Umnost in nekaka vednost,
Da pri kralju tá njih prednost
Se za védeštva prodaja?

Jožef.

Njih prerokbe so le basni;
Védeštvo je to piškavo;
Sej zadene včasí pravo
Marsikaj še človek blazni;
Tudi lovec neučeni,
Ki pogosto méče pšico,
Kdaj zadene zvér al tico;
Tó pa čudež ni nobeni.
Gladno pišče oslepljeno
Ki le berska, išče, kljuje,
Včasih zerna se raduje,

Kar tud čudo ni nobeno.

Modrijani ti visoki

Prav po lovčevu ravnaajo;

Ak stvarí ne izpeljajo,

Pa rekó: le-tó so vzróki:

Ker se ne časté bogovi,

So razdraženi, serditi,

Nočejo nam govoriti,

Vstregli niso jim darovi.

Pa v besedah téh resnice

Z lučjó šel zastonj bi iskati,

In prisiljen si spoznati,

Da le gole so pravljice.

Rés, da satan, nevoščljivec,

Kdaj glasi se iz malika;

Glas pa tá je laž velika,

On od nekđaj je lažnjivec!

(S povdignjenim glasom.)

Pri Gospodu le resnica

Biva večna, neskajlena;

Lepa, čista, vedno ena

Sije lepše ko danica.

Vsi.

On Gospod je pravi Bog,

Torej Njega vsi hvalimo,

Hvalno pesem zaženimo,

Da razléga se okrog!

(Pojó.)

Vsi zapójmo serčno, vnéto,

Pesem naša naj doní:

Bitje svéto, svéto, svéto!

Naj na veke se glasi!

Sámo Tebi čast in slavo

Bomo péli, o Gospod!

Ki si stvaril vso naravo,

Stvaril ves človeški rod.

Ti Mogočni, blagoslovi

In poterdi v dobrem nas,

Naše serca nam prenovi,

Gerlom našim Ti daj glas;

Da ta pesem bo glasila

Do vsih koncev se svetá,

Vse ljudi častiti učila

Tebe, pravega Bogá!

(Zagrinjalo pade)

(Dalje nasl.)

Razgled po svetu.

Goropadno oskrunjenje dunajske cerkve presv. Zveličarja po novih krivovercih naj omeni tudi Danica. Zoper vsako pravo in pravico je namreč dunajski mestni odbor vzel katoličanom cerkev, najsvetejšemu Zveličarju posvečeno, in dal jo je v posest odpadnikom od katoliške Cerkev, ki se lažnjivo imenujejo „starokatoličani.“ Katoliško-politiške društva na Dunaju ta sklep srenjskega odbora imenujejo krivičen in nepostaven. Pristavljajo, da je zapadel zastop srenjskih zadev taki odbor, ki je tudi v zadevi vodotočev po mestu srenji do milijona škode napravil; odbor, ki se pečá z rečmi, ktere mu nič mar niso, s teologiškimi prašanji, pa ko se judje in protestantje v tem odboru ne sramujejo razluševati prašanj o katoliškem bogočastji; srenjski odbor, ki se je razglasil za nenavezanega na katero koli verstvo, pa se vender štúli za sodnika verskih resnic; odbor, ki se je prederznil katoliško Cerkev krivoverstva dolžiti in je torej dal očitno pohujšanje vsem dunajskim meščanom, kateri niso zgubili vere v Božje razodenje: — da taki odbor naj se razreši.

Kardinal Ravšer je pri ministerstvu in poglavarstvu oporekal zoper izdanje Salvatorske cerkve, pa ni nič opravil. Zdaj pride reč še v državno sodnijo, ki bo de katoliško Cerkev menda saj branila v njenih pravicah.

Vse kaže, da dandanašnji v terpljenji sv. cerkve edino še veljá: Adjutorium nostrum in nomine Domini.“

Prežalostno-ginljivo je ločenje katoliškega ljudstva od te cerkve. Duhoven Auzim je v zadnje ondi maševal, potem žalosten in objokan začne iz cerkve spravljati sveto posodje in ugasi večno luč. Ljudstvo, ktere ga je bilo lepo število pri Božji službi, je žalovalo z duhovnom. Po ulici in v dvorišu so že čakali lažnjivo imenovani „starokatoličani,“ blezo dosti „starokatoliških“ judov in judinj med njimi, ki so se zagnali v cerkev, ko so jo katoliški verniki zapustili.

Opravilo je imel neki odpadnik Anton, in sicer po cerkvenem o: redniku, če tudi je iz cerkve izločen in sam cerkev psuje! In čudno: „starokatoličan“ je tožil pa katoliško Cerkev, da s časom ne naprédva njena „stara teologija, od 6 stoletja okamnena teologija.“ — Tako so vsi lažnjivi preroki v nasprotji sami seboj.

Nadškofijstvo dunajsko je vsled tega v okrožnici naznanilo, da ta duhoven iz linske škofije, ki je pred nekoliko leti prišel v posvetni obleki na Dunaj, ni bil v dunajski nadškofiji nikoli pooblasten za Božjo službo. Kako pa je z njegovo vero, je zraven družih naznanil pokazal v svojih v Pešti natisnjenih bukvah: „Das verfall-schte Christenthum und die Welt,“ v kterih celo pravi, da keršanstvo nikoli ni bilo svetu čisto oznanjeno, da

so ga že aposteljni pokazili. — In takemu človeku je izdana cerkev Zveličarjeva!

Kardinal vikši škof je 13. vinot. ministru za bogočastje v pismu razložil, kako je sklep mestnega sveta nasproti pravu katoliške Cerkve in državnim postavam. Minister se je hotel reči ogniti, rekši, da to je notranje cerkveno prašanje: če smé Anton duhovno službo opravljati, ali ne? kardinal pa mu je v drugem pismu dokazal: da za to ministra še prašal ni, temuč ga je samo katoliški Cerkvi za pomoč in brambo prosil zoper brezpravni napad, kakor mu v tem postava dolžnost naklada. Državna oblast je dolžna kogar koli si bodi pravice braniti, tedaj tudi priznana pravo katoliške Cerkve. S tim je bilo ministerstvo prisiljeno pečati se s tim prašanjem, in povedano je že zgorej, kako ga je rešilo. — Kardinal nadškof je bil toraj primoran omenjeno cerkev v prepoved djati, ter dokler se ta zmešnjava ne odpravi, ostane prepovedano v nji maševati in vsako drugo duhovsko opravilo.

Društva. Ob koncu leta 1870 je bilo v Avstriji 341 politiških društev, in sicer 170 „liberalnih“, pa 171 katoliških. Do 30. kimovca 1871 je vstalo 148 novih politiških društev, in izmed teh jih je samo 9 „liberalnih,“ 128 pa katoliško politiških. Kolik napredek! „Liberalni“ tedaj imajo zdaj 190, katoličani 299 društev. Kdor pomisli, kolika moč je v združevanju, ne bo dvomil da zmaga katoličanov na Avstrijskem je blizo, samo, če gorečnost ne omahne, s tim pa tudi zmaga družih pravic, ker katoliška Cerkev je resnica in pravica, pa podlaga pravice. Tista slovenska svojbina, ki je zlasti poslednje tedne začela duhovstvu tako nečedno roge kazati, toraj pač ne vé, kaj dela.

Kupéc oropanega cerkvenega premoženja. V Liguriji v kraju „Fontanabuona“ — je undan 12. okt. jelo goreti ob 11 zvečer v hiši nekoga, ki je imel nakupljenega nekaj cerkvenega posestva. Pred tem kupom so prijatli klicali, da to ni pripuščeno, bode zapadel v izobčenje itd. — Ravno s tim ga je svaril duhovni pastir, kateri je pristavil, da ga ne more za veliko noč obhajati. Ta „oné“ je vse in vsacega zaničeval in odgovoril župniku: Toliko bolje; tako bom za veliko noč imel eno sitnost manj.

Mirno je vžival pridobitev. Pretečeno leto pa mu je zgorel en sinček; to leto, imenovani dan, mu začne hiša goreti. Eden njegovih sinčkov, 14létin, je spal z dvema bratoma, eden je bil 9-, drugi 7létin. Ogenj ga zbudi, zgrabi brata, da bi ju otél, ali, obdan z ognjem, ju pusti in beži, da bi se otél, in rešil se je, pa hudo izdelan od ognja; brateca pa sta bila izlečena vsa spečena in sežgana. Oče, zbuhen pri tolíki nesreči, hití na streho odkrit jo in kaj malo robe iz hiše otét; pade pa nanj linska zaturnica in mu zdrobí eno nogo od kolena

do stopala tako, da mu jo je mógel ranocelnik ozdravljaje šivati.

Pri tolíkem razdjanji je bila pretresena vsa vas, in, če tudi priprosto ljudstvo, je s svojim natornim in vernim umom zdajci sklepalo:

Tu ga imate — sad izobčenja (cerkvenega preklicanja)! Bog ne plačuje samo v saboto, ampak tudi v petek, ki je bil dan nesrečne dogodbe. (Unità catt.).

Ako se ne bo kakemu mlado-liberalcu preveč zakadilo, pristavimo še en sklep, tako-le:

Ako se je taka godila s človekom, ki je nekoliko ugrabljenega cerkvenega posestva kupil: kaj bo pa s takimi, ki so ugrabili cele okrajine, mesta, sami Rim?! —

Ali jezuiti ali rudečkarji. Med tem ko laška vlada preganja in trinoži jezuite, pa jezuiti delajo vladi v prid in gledajo obvarovati jo naj večí žugajoče nevarnosti. P. Karol Marija je namreč v Florenciji dal na svitlo silo tehtno delo o „Internacionalu“, ki je nova podoba starodavnega razpertja med bogatimi in reveži. Ta razpor je tako star, kakor revšina in bogatija. Poganstvo je prašanje reševalo s sužnostjo, ker je reveža verglo bogatinu, v oblast kakor robo njegovo. Keršanstvo pa ga je rešilo z usmiljeno ljubeznijo pri bogatinu in s poterpežljivo vdanostjo pri revežu; odpravilo je sužnost in reklo je bogatemu: Ti moraš del svojega bogastva revežu dajati. Slovesna dolžnost je to, ki ti jo Bog naklada. Vender pa ta dolžnost ni zastavljena na pravo pri revežu, da bi smel premožnemu jemati. Podvreči se mora božji Previdnosti, vdati se v svojih pritežnostih in spoštovati lastnino bližnjega. — Ker so pa mnogi premožni Boga in vero zaverгли, ni čudo, da jih tudi Božje varstvo hoče zapušati ter jih prepustiti vzrogoviljenemu uboštju, še bolj pa derhalstvu. Novošegna politika, kakor izpeljuje nadalje „Unità“, je na tri načine pokazila preslavno keršansko meddružinsko naredbo. 1. Z vladbinskim odpadom od keršanstva in torej od njegove ideje ljubezni in od načela vdanosti; to namreč sta bila jezova zoper povodenj strasti pri bogatih in ubogih. 2. Oklical se je malik denara, kakor da bi vsa sreča bila v posestvu, češ, da naj večí mogočnik in veljavnik bi bil tisti, ki naj več ima. (Ali se ni res tolikrat povdarjalo: „kapital! kapital!“) 3. Z nezmernostjo vélike obertnije so se nabirale tiste središa in tiste kopičenja delavcev, ki so ko vedne priče mastnih dobičkov občutovali živo kopernenje pridobivati si, zgubljevali pa so vse verske načela, ki so sicer tudi terpljenje človeku sladile.

Omenjeni pisatelj z bistrim umom in globoko teološko učenostjo pojasnuje „genezo Internacionalovo“ (kako se je to rogovilstvo začelo in množilo), kaže potlej, kako in zakaj se je vgnjezdila ta nevarna zmota v italijanskem ljudstvu; razodeva, koliko je že narastla sedanjo dobo itd. (Knjiga O. Karola M. Curči-a veljá 1 frank in 10 centez. pri L. Manuelli-u v Florenciji in pri družih večih bukvarjih.)

V London-u, kakor pišejo, so naj bogatejši in imenitniši gospodje in pa angleški demokrati (ljudo-vodji) naredili med seboj prav tesno zvezo, da bi se v miru spravilo zastran meddružinskih prašanj, ki sedanji čas svet pretresajo. Bojimo se pa tudi mi z „Unito cattol.“, da vse prizadevanje za odvernjenje rudečkar-skih grozovitnost bode prazno in brez sadú, ako se zveze ne zgodé na verski podlagi, ako se bogati in delavci (se vé, po velikih mestih) k veri ter k Bogu ne povernejo.

V Parizu v cerkvi Marije Device (Notre-Dame) so izpostavljene okervovljene obleke Monsign. Darboya in škofa iz Surat-a, ktera je pariška rudečka ter ko-

muna ubila. Djane so na stran oblék milgsp. Affre-a in milgsp. Sibour-a, kterema se je enako zgodilo.

Od Prusov posiljeni Elzasarji že popisujejo nove blagre, ki so jih prinesli luteranarji Prusi. Vradniški birokrati, ki so se po deželi razsuli, so z malo izjemami vsi luteranarji. Zraven tega se vseljujejo prostozidarji v deželo; eden mavtarjev je izvoljen celo za predsednika učnega svetovalstva, vodstvo vsih višjih, srednjih in začetnih šol je v katoliški cerkvi sovražnih rokah. V normalke se sili brezvéststvo.

V Lijonu na Francoskem se mestni srenjski odbor, vse prék prostozidarski, s silovito togoto bori zoper Cerkev, in izpravil je bil iz šol vse katoliške učenike in učenice. Katoličani so toraj na podlagi naučne svobode ustanovili svoje lastne šole in niso pustili otrok v nejeverske šole. In če si ravno se mora v njih učnina plačevati, v mestnih pa ne, so imeli vender katoličani 18.000, zidarji pa v svojih največ 4000 mladine. Mestni svet je toraj iskal pomočkov, kako bi v svoje nejeverske šole mladino primamil, in odmenil je 26.000 frankov, da se ob koncu šolskega leta po razdeljenih darilih napravi mladini veselica z igro, gostijo in vedrilom. In to je tista lijonska dogodba, ki je na narodni skupšini v Verzajtu zbudila veliko hrupa. Kaj koli se je bilo dogodilo? Verh pohujšanja, ki so ga otroci čez dan slišali in vidili, so imele na večer vse kola opraviti, da so „kanibalsko“ razigrano in pijano otročajstvo v mesto zvozile. — Tako se olikuje in odreja mladina brez vere.

Sv. Oče so v posvetu 27. okt. milovali sedanji žalostni stan, zavernili italijanske zagotovila, tožili zoper kongres tako imenovali starokatolikov in izvolili 55 škofov, med njimi 11 zunanjih.

Osmeri parski škofje se bodo v kratkem sošli v Bambergu, da se posvetujejo, kak se jim je obnašati v oziru na sovražljivega ministra za bogočastje.

Protestanski neki predikant je te dni v Rimu govoril pričo nekterih žensk, otrok in delavcev — češ da — zoper nepotrebno potrato papežev. Zakaj neki bi se mogel papež voziti, je rekel evangeliški mojster, ali nismo vsi enaki? — Med tem pa je evangeliš-pre-roka čakal že voz, in mož se je v vozu „gejcal“ domú, le njegovi poslušalci so mógli peš švedrati.

Iz Ljubljan. G. Miroslav Tomec, mladi slikar, je zdaj v Monakovem, kjer se pri tolíkkih umetnikih in umetniških zbirkah v svoji umetnosti izurja in doveršuje. Kakor znani g. Franke svoj pot dela za domačijo v Benedkah,* tako zamore tudi pri g. Tomcu v Monakovem naročiti, kdor kaj potrebuje. Ravno zdaj ima v delu veliko podobo za véliki altar farne cerkve v „Neukirchen-u“ pri Lambahu na gornjem Avstrijanskem. Oba omenjena naša umetnika naj bodeta rojakom goreče priporočena, zlasti zdaj o nauku, ker gotovo je, da na tujem se težej izhaja, kakor pa doma.

Slovenija je v sredo imela posvet zastran sedanjega političnega stanja. Dr. Bleiweis je v kratkem ogovoru naznanil, kako je bilo vse v naj lepšem redu za spravo med avstrijanskimi narodi, 17 deželnih zborov je priserčno priterdilo češkim podkladnim členom za spravo; kar pritegne vrag razpertja. Ranjski Görres je rekel o neki priliki, da povsod, kjer Bog cerkev zida, prizida hudobni sovražnik svojo zakristijo. Tako je tudi tukaj bilo že dozidano poslopje sprave, kar pritisne duh nemčurskega razporstva in vse skazi. Zidal je sovražnik svojo razpertijo na Dunaju, kamor so vsi na-

*) Undan, kakor je znano, je g. Franke izvrstno dodelal dr. Bleiweisovo podobo; zdaj ima v delu križev pot za Cerkljansko cerkev, in kar je že gotovega, to obeta, da bo prav dobro delo.

sprotniki pošiljali svoje podpihovanja. Tudi iz Ljubljane, kjer so v konstitut. društvu celo osebo cesarjevo dolžili, da je nepostavno delal s svojim pismom, ki ga je poslal Čehom, in vladni komisar pričujoči, je k temu molčal. — Rojili so sovražniki tako dolgo, da so že skor gotovo spravo razderli. Mi k temu ne smemo molčati. Kaj je storiti? Priznati načela ljublj. deželnega zbora, ki so za spravo. — Hohenwart je svojo dolžnost spolnil, se je pošteno poganjal za spravo. Zato naj bi mu bilo naznaniti priznanje. Tudi meni dr. Bleiweis, da sprava je le odložena, ne pa odveržena; zdi se mu, da je to kakor klic na železnici: „10 minut postanka!“ Bila bi pa ta nada očitno izreči itd.

Povzel je besedo še dr. Kosta in pristavil, da Beust je Avstriji več škodoval, ko jo je z dvalizmom razdjal, na dvoje, kakor vsa pruska vojska l. 1866. (Pridjati je tukaj s cerkvenega in narodnega stališa še to, da morebiti ne manj je škodoval Beust s svojo šolsko postavo, ker je vergel razpor med Cerkev in šolo in zaredil červa, kateri grize po drobu cele Avstrije in, se vé, da ne bo drugač zdravila, kakor da se Cerkvi pravice povernejo. Škodoval ali saj škodovati nastavlja s svojo zakonsko postavo, ktera je sicer do malega brez nasledkov ostala — znamnje, da ni za Avstrijo —, vendar ni brez škode; za kakoršni civilni zakon pa ravno Slovenci manj marajo, kakor za lanski sneg. Vr.)

Dr. Kosta je naslednič bral resolucijo v 5 točkah, ki se je splošno sprejela in se bo posla grof Hohenwartu in Čehom v Prago.

Slovenija 1. priterjuje adresi kranjskega deželnega zbora in pripoznava, da se vsem narodom in deželam pravična svobodna vstava more izdelati le po načelih čeških podkladnih členov. 2. Slovenija čestita narodu češkemu, ki je nepremakljivo branil svoje in s tim vsih narodov in dežel pravice. 3. Slovenija obžaluje razdor poravnave, prepričana pa je, da se v kratkem povzame nit sprave. 4. Toliko prej se bota zgodilo, ako vsi federalisti vzajemno in solidarno delajo. 5. Slavo Hohenwartovemu ministerstvu kliče Slovenija, ktero pogumno stopa federalistiške načela.

Za obleko revnih otrok. Prebivalci ljubljanskega mesta so že velikokrat pokazali, da so zmirom pripravljeni, kedar je treba kaj dobrega storiti. Živ dokaz temu je darovanje obleke revnim otrokom, ktera se že več let z vedno enako gorečnostjo preskerbljuje. Število onih, ki se tega zdatno vdeležujejo, se čezdalje bolj narašča. Tudi letos bo zopet lepo število učencev in učenk na novo oblečenih. Previdni dobrotniki so že meseča maja v ta namen nekaj blagá darovali in miloserčne gospé so se pod vodstvom gospé Karoline Bleiweisove in gospodičine Lujize Orelove dela že lotile. V malo tednih, predno se še hudi mraz prične, se bode obleka že razdelila. Dasiravni veliko blagá zastonj dobimo in gospé obleko zastonj izdelujejo, je vendar še veliko stroškov poravnati. Zato se odbor katoliške družbe obrača do vseh dobrotnikov in dobrotnic s prošnjo, naj blagovolijo to delo, ktero je šolskim otrokom v prid, bodi si z blagom ali z denarjem podpirati. Mile darove sprejema katol. družba in g. stolni kaplan Klun. Besede, kakoršne čisti donesek se je drugo leto v ta namen obračal, letos ne bo.

Ob enem se dobrotnikom naznanja poštév lanskega leta, v katerem se je obleklo 40 dečkov in 44 deklic. Dohodki: Od sl. hranilnice 50 gold., od gospé Kajzerjove 50 gold., od milostl. knezoškofa 20 gold., od gospoda barona Antona Zois-a 20 gold., iz Gorenškega (Jožef Gorenški) 20 gold., po umrlem g. profesorju Melcerju 45 gold., čisti dobiček besede 88 gld. 51 kr.,

čisti dobiček tombole 23 gold. 34 kr., znesek raznih skladb 119 gold. 70 kr., skupaj 436 gold. 55 kr. Gospoda Terpinec in Češko sta darovala kos sukna, gosp. Mali pa za kakih 10 gold. usnja. — Stroški: Za robo, iz ktere se je napravila obleka 286 gld. 12 kr., za usnje 111 gold. 95 kr., krojaču 15 gold., čevljarju 25 gold. 71 kr., drugi stroški 3 gold. 18 kr., skupaj 441 gold. 96 kr. Ako primerimo dohodke s stroški, se pokaže primankljej 5 gold. 41 kr., kateri se bo iz letošnjih dohodkov poravnal. Zato pa je od lani za letos ostalo še kakih 6 funtov usnja.

Dobrodelni odsek kat. družbe.

Ministri Hohenwart, Šafle, Habietinek in Jireček so odstopili in 30. okt. je cesar sprejel njih odpoved. Minister Holzgethan ima novo ministerstvo osnovati.

Spravljanje s Čehi in drugimi Slovenci in konservativci se je tedaj razbilo, spravljaljubno Hohenwartovo ministerstvo odstopilo, in zopet nastaja čas hudih borb za Cerkev in narodovske pravice. Bilo bi pa res skoraj čudo, ako bi Avstrija dosegla srečno spravo, dokler je Rim in papež v babilonski sužnosti in tudi nikogar ni, ki bi velikoserčno pomagati obljubil, če tudi s pogojo, ako sam k moči pride. Sicer pa je nezapodljiva nespremišljenost tistih nemških in madjarskih mož, ki spravi kljubujejo; zakaj vediti bi morali, da valovi se še nikoli niso utolažili, dokler so jih vetrovi gonili. Cerkev z verniki se zavé svojih pravic, in tirjala jih bo, dokler jih ne dobi; narodi s toliko večino v Avstriji se zavedajo svojih prāv in pravic toliko bolj kolikor terdovratniše se jim odrekajo. Nakane nasprotnikov so zastarane, n. pr. ponemčevanje, in ne bodo več stopinje dalje storili, k večemu bodo razvoj narodov zaderževali; pa še to ni gotovo. Ako se pa ozremo na bivše ministre in velik del federativne stranke, moramo svoje prepričanje izreči, da ni še zrela za zmago, dokler se z vso odkritoserčnostjo tudi za cerkvene pravice ne potegne tako, kakor za druge pravice narodov. Da je bivše ministerstvo dopustilo zoper kardinalovo protestiranje cerkev sv. Salvatorja sektiranjem izdati, to je storila čisto nepotrebna boječnost. Velika Rusija razkolniška z blizo 9 milijoni prebivalci se ni sramovala te dni poslanca k papežu poslati in delati ponudbe in obljube za spravo z rimskim stolom; zakaj bi se katoliška Avstrija bala okrito in naravnost izreči, da bode branila pravice sv. Očeta?

Duhorske spremembe.

V gorški nadškofiji. V. č. g. Jan. Filipič je postal vikar v Doberdolu. Prestavljeni so čč. gg. duhovni pomočniki: Jan. Traversa v Kaprivo; Ant. Franzos v Ajello; de Savorgnani Vin. v Teržič; Val. Brezavšček v Šenpeter pri Soči; Jože Baic v Kronberg. Čč. gg. novomašniki so dobili kaplanije: Ign. Fabijani v Lučniku; Štef. Valentinčič v Devinu.

V ljubljanski škofiji. Č. g. Mat. Lavrič, novoposv., pride v spodnjo Idrijo (ne v Žuženberk, kakor je stalo zadnjič); č. g. Mat. Pazlar sem. duh. v Žuženberk. Č. g. Jan. Čibašek, kranjski rojak in duh. na Koroškem, je dobil faro na Turjaku.

Dobrotni darovi.

Za sv. Očeta. Od ranjc. gosp. Fr. Pustaverha po njegovi volji 37 gl. — iz Mavčič 8 gl.

Za afrik. mis. L. Žigman 1 gl.